

I. Є. Булах, Л. П. Войтенко, Ю. П. Антоненко

Державна організація “Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки “Медицина” і “Фармація” при МОЗ України”

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

I. Ye. Bulakh, L. P. Voitenko, Yu. P. Antonenko

State organization “Testing Board for Professional Competence Assessment of Higher Education Trainees in Medicine and Pharmacy at the Ministry of Public Health of Ukraine”

QUALITY MONITORING IN MEDICAL EDUCATION. INTERNATIONAL PRACTICES

Мета роботи – дослідження у відкритих інтернет-ресурсах та у провідних медичних виданнях, медичних освітніх журналах ключових понять, що входять до визначення “Міжнародне моніторингове дослідження якості вищої медичної освіти”, а також вивчення та аналіз міжнародного досвіду проведення таких досліджень.

Основна частина. За відкритими інтернет-ресурсами з урахуванням обов’язкових ключових понять, які має включати будь-яке міжнародне моніторингове дослідження, таких, як: мета та завдання, рівень проведення, об’єкт дослідження, методи проведення моніторингу та оцінювання, індикатори/показники, критерії та стандарти їх оцінювання, етапи проведення, було здійснено пошук прикладів використання Міжнародних моніторингових досліджень якості вищої медичної освіти для встановлення стану та визначення шляхів удосконалення медичної освіти на міжнародному та національних рівнях.

Висновки. Міжнародна практика оперує різними формами міжнародного моніторингового дослідження. Можна стверджувати про: відсутність єдиного універсального інструменту здійснення міжнародного моніторингового дослідження; наявність різних інструментів міжнародного моніторингового дослідження залежно від його мети та інших вказаних вище ключових понять. Також можна стверджувати, що проведення Міжнародного моніторингового дослідження якості вищої медичної освіти з використанням лише існуючого стандартизованого тесту будь-якої іноземної агенції з оцінки якості рівня знань майбутніх лікарів є недостатнім, оскільки він виконує лише одну функцію – оцінювання, що не вичерпує та не вирішує завдань інших функцій, які повинен включати моніторинг.

Ключові слова: моніторинг якості; забезпечення якості; моніторингове дослідження; опитування; медична освіта; акредитація; міжнародне визнання; національне дослідження.

The aim of the work – to undertake an online study and search in medical publications and journals on key terms in “International monitoring of quality in medical education” as well as the scrutiny and analysis of international research practices in this field.

The main body. The Ukrainian State Organization “Testing board” conducted online search for application of international monitoring of quality in medical education in order to determine condition of education and ways of its improvement in accordance with international and national practices. During the research, the main key terms for such monitoring study were included: mission and objectives, level of realization, target of research, methods of monitoring and assessment, indicators, criteria and standards of their evaluation, stages of monitoring.

Conclusions. There are diverse forms of monitoring in international practice. It is arguable that there is no information about universal tool for monitoring. Nevertheless, different tools for such studies are available depending on goal of research and other key terms indicated above. Moreover, it is not enough to administer foreign standard tests for medical students in order to make a monitoring and evaluation. Such tests operate as knowledge assessment tool; they do not address other issues of education, which monitoring should include.

Key words: quality monitoring; quality assurance; surveillance study; survey; medical education; accreditation; international recognition; national evaluation.

Вступ. Європейський курс України та необхідність у реформуванні вищої медичної освіти мають передбачати вивчення та комплексний аналіз різних сфер в освітньому процесі. Перед тим як визначити, що саме реформувати, необхідним є глибокий аналіз щодо визначення стану, узагальнення та кри-

тичне осмислення основних недоліків. З огляду на це, для освітян у медичній галузі України особливого значення набуває ознайомлення з системами моніторингу освіти. Міжнародний досвід у цьому питанні може багато навчити й допомогти сформувати чіткий та якісний план проведення змін. Комплексне вивчення основних компонентів освіти

допоможе отримати об'єктивні дані про стан медичної освіти в Україні, виявити основні проблеми та визначити шляхи їх вирішення. Інструментів та методів проведення моніторингових досліджень у світовій практиці безліч. Основною метою, яку переслідує більшість закордонних вищих навчальних медичних закладів, є визначення відповідності акредитаційним вимогам та міжнародним стандартам у медичній освіті, а також підтвердження якісних практик їхніх випускників. Моніторингове дослідження є надзвичайно важливим для наших вищих навчальних закладів, оскільки воно допоможе виявити основні невідповідності світовим стандартам і вивести нашу освіту на новий рівень, наблизити нас до найкращих практик у наданні освітніх послуг. Це набуває особливого значення сьогодні у зв'язку з такими двома ключовими тенденціями у сфері медичної освіти, як підготовка майбутніх медиків для галузі, що реформується, та суттєве збільшення кількості іноземних студентів-медиків, які навчаються в Україні.

Мета роботи – дослідження у відкритих інтернет-ресурсах та у провідних медичних виданнях, медичних освітніх журналах ключових понять, що входять до визначення “Міжнародне моніторингове дослідження якості вищої медичної освіти”, а також вивчення та аналіз міжнародного досвіду проведення таких досліджень.

Основна частина. Дослідження здійснювалося у відкритих інтернет-ресурсах, у тому числі у *National Library of Medicine*, у головних медичних виданнях *BMJ* та *Lancet* і двох провідних медичних освітніх журналах *Medical Education* та *Medical Teacher* з урахуванням вивчення обов'язкових ключових понять, які має включати будь-яке міжнародне моніторингове дослідження, у тому числі й Міжнародне моніторингове дослідження якості вищої медичної освіти, таких, як:

- мета та завдання (отримання об'єктивної інформації про якість медичної освіти, стан системи медичної освіти, прогнозування її розвитку; оцінювання стану системи медичної освіти відповідно до завдань державної політики в галузі освіти; забезпечення органів державної влади статистичною та аналітичною інформацією про якість медичної освіти тощо);

- рівень проведення (локальний, регіональний, національний, міжнародний);

- об'єкт моніторингового дослідження (інформація про учасників освітнього процесу, зокрема про умови навчання, готовність до виконання пев-

ного виду діяльності, рівень задоволення потреби в освітніх послугах; процеси, що відбуваються у системі освіти, та характеристики її стану; результати навчальної діяльності; навчально-методичне, матеріально-технічне, нормативно-правове, кадрове забезпечення освітнього процесу тощо);

- методи проведення моніторингу та оцінювання (опитування різних груп респондентів, анкетування, тестування, збір статистичних даних, вивчення документів навчальних закладів тощо);

- індикатори/показники, критерії та стандарти їх оцінювання;

- етапи проведення (як правило, ММД проводиться у п'ять етапів: 1) визначення мети, завдань, строків, процедури, методів проведення моніторингу та критеріїв оцінювання, формування вибірки учасників дослідження; 2) підготовка інструктивно-методичних матеріалів щодо проведення моніторингу; 3) проведення моніторингу; 4) проведення аналізу результатів моніторингу, підготовка статистичної та аналітичної інформації про якість освіти; 5) оприлюднення зазначеної інформації).

За результатами проведеного пошуку було знайдено різні форми та інструменти міжнародних моніторингових досліджень якості медичної освіти:

1. Настанова ВООЗ із забезпечення якості базової медичної освіти у Західному Тихоокеанському регіоні.

2. Ініціатива ASPIRE-to-Excellence Міжнародної асоціації медичної освіти (AMEE).

3. Моніторингове дослідження якості медичної освіти, яке проводиться Генеральною медичною радою (General Medical Council, GMC) у Великій Британії.

4. Фонд розвитку міжнародної медичної освіти та досліджень (Foundation for Advancement of International Medical Education and Research, FAIMER).

5. Міжнародне дослідження додипломної медичної освіти в паліативній медицині.

6. Сучасна практика порядку гарантування якості (Quality Assurance Scheme, QAS) у різних медичних коледжах Бангладеш.

7. Використання тесту IFOM, розробленого Національною радою медичних екзаменаторів (National Board of Medical Examiners, NBME).

Розглянемо кожний напрямок у сфері міжнародних моніторингових досліджень більш детально.

Настанова ВООЗ із забезпечення якості базової медичної освіти у Західному Тихоокеанському регіоні [1]. Цей документ – результат декількох

років співпраці між діячами галузі медичної освіти регіону, членів Асоціації медичної освіти у Західному Тихоокеанському регіоні (Association for Medical Education in the Western Pacific, AMEWPR) та учасників робочої групи ВООЗ із різних країн в Куала-Лумпурі у квітні 2001 року. Він оформлений відповідно до документа Всесвітньої організації медичної освіти (WFME) “Покращення якості в базовій медичній освіті”. Він забезпечує вказівки щодо стандартів у медичній освіті та структуру (“каркас”), на якій має базуватися система контролю якості освіти.

Документ організовано в двох частинах.

Частина “А” забезпечує рекомендації, засновані на найкращих освітніх практиках, що дасть змогу медичним школам не тільки відповідати міжнародним стандартам, але й розвивати в подальшому якість своїх навчальних програм одночасно з міжнародним консенсусом відповідно до найкращих практик. Міжнародні стандарти визначають 9 широких сфер в освіті та їх розподіл на 38 “підсфер”. Кожна така “підсфера” має встановлені критерії, що слугують індикаторами діяльності з забезпечення якості в медичній освіті. Додаток 1 у зазначеному документі містить міжнародні настанови, що можуть використовуватися для створення національних версій цих стандартів. Основні сфери (аналогічні тим, що викладені WFME):

- задачі та цілі;
- навчальна програма;
- оцінювання студентів;
- відбір студентів до навчального закладу та підтримка;
- науково-педагогічні кадри;
- освітні ресурси;
- оцінка програм;
- керування та адміністрування;
- постійна пролонгація/відновлення (Continuous renewal).

У частині “В” документ забезпечує загальну схему контролю якості на національному або регіональному рівні. Забезпечення якості медичної освіти рекомендується здійснювати наступними процесами:

1. Самостійне дослідження медичним закладом (медичний виш залучає представників адміністрації, науково-педагогічних працівників, студентів та інших співробітників з метою збору та опрацювання даних, що стосуються роботи медичного вишу, навчальних програм, визначення сильних та слабких сторін, та вжиття заходів, необхідних для

того, щоб “сила” зберігалася й надалі, а слабкості нівелювалися).

2. Зовнішній контроль якості (медичний виш подає на розгляд зібрану інформацію та свою інформаційну базу про виш та його навчальний план сторонній організації, що надалі здійснює свій контроль, взаємодіє зі студентами, викладачами, співробітниками лікарень та адміністрацією; результатом та головним завданням такого контролю є допомога навчальному закладу. Формується відповідна доповідь).

3. Акредитація (доповідь надається акредитаційним органам, які, враховуючи цю доповідь, визначають остаточно питання акредитування навчального закладу).

4. Контроль якості при затвердженні нових медичних курсів.

Загалом, документ детально описує усі сфери медичної освіти, основні їх компоненти та критерії, що вважаються стандартом.

Ініціатива ASPIRE-to-Excellence Міжнародної асоціації медичної освіти (AMEE). Міжнародна асоціація медичної освіти (The Association for Medical Education in Europe, AMEE) – всесвітня організація, що складається з представників більш ніж 90 країн на 5 континентах [2]. Вона сприяє міжнародній досконалості в медичній освіті протягом додипломної, післядипломної та безперервної освіти (continuing education).

Організацію було започатковано 1972 року у Копенгагені з метою сприяння розвитку комунікації між працівниками медичної освіти та підтримки національних асоціацій з медичної освіти по всій Європі. AMEE – це європейська регіональна асоціація Всесвітньої організації медичної освіти (WFME) та член виконавчої ради WFME (WFME Executive Council).

Ініціатива ASPIRE-to-Excellence (прагнення досконалості) – програма-флагман з ініціатив Міжнародної асоціації медичної освіти [3]. Оцінює якість надання освітніх послуг вищим медичним навчальним закладом, заохочує та сприяє “досконалості” в освіті. Оскільки сьогодні більшість вишів оцінюють за результатами науково-дослідної роботи, освіті приділяється недостатня увага. Подібна ініціатива дозволяє оцінити саме освіту. Вона інформує про її важливість та доводить, що існують певні стандарти для оцінки різних сфер діяльності в освіті. ASPIRE підтримує навчальний заклад у моніторингу якості своїх освітніх програм

та його ступінь відповідності найкращим практикам в освіті.

Ініціатива виділяє такі 5 основних “сфер досконалості” [4], як:

- оцінювання студентів;
- залучення студента в навчальний курс/програму (Student engagement in the curriculum);
- соціальна відповідальність медичного вишу;
- розвиток науково-педагогічного складу (Faculty Development);
- симуляція (технології та освітні середовища, що включають наступні практики, але не обмежуються тільки ними: використання стандартизованих пацієнтів, спеціалізованих тренажерів, манекенів, віртуальної та доповненої реальності, хептики, гібридної симуляції та симульованого середовища [5]).

Об’єм інформації щодо ініціативи ASPIRE достатньо ґрунтовний: для кожної сфери є критерії, для кожного критерію розписано, що саме в нього входить. Також є приклади документації та “доказів”, що може надавати медичний виш для визначення відповідності певному критерію (див. посилання). Усе це детально розписується в кожному документі, що представлені у посиланні. Задля наочності наводимо деякі фрагменти, що стосуються однієї зі сфер [6].

Оцінювання студентів:

Критерій 1: система оцінювання студента відображає основну місію медичного вишу (та мету міжнародної медичної освіти) у покращенні здоров’я людини та населення в цілому. Для підтвердження відповідності цьому критерію експерти ASPIRE досліджують такі показники:

- система оцінювання не існує в ізоляції, медичний заклад має продемонструвати, як саме оцінювання відповідає загальному контексту, баченню та місії закладу, на додаток до інших аспектів у навчанні та викладанні;
- система оцінювання пристосована до потреб громади/цілей, які навчальний заклад встановив у своїй місії;
- система оцінювання відповідає цілям, тобто є чітка мета системи оцінювання і забезпечення процесу оцінювання відповідає цій меті.

Критерій 2: система оцінювання підтримує, покращує та створює можливості навчання:

- міцний зв’язок між оцінюванням та змістом програми навчання;
- використання поточного контролю (formative assessment) для сприяння вивченню матеріалу як

на індивідуальному рівні, так і на рівні професорсько-викладацького складу кафедри;

- встановлення показників успішності, які впливають на зміст курсу та його подальше вдосконалення, а також професійний розвиток співробітників кафедр;
- періодичність та кількість оцінювань;
- корекційне навчання та підтримка студента, які формуються індивідуально для тих, хто цього потребує.

Критерій 3: система оцінювання підтверджує компетентність студентів під час кожного етапу їх удосконалення/розвитку:

- чіткі настанови та процеси, що деталізують, як саме оцінювання відображає прогрес студента; цей прогрес має бути доступним та прозорим для розпорядчих органів, науково-педагогічних працівників університету, викладачів, клініцистів, роботодавців, студентів, пацієнтів та доглядачів;
- документація, що підтверджує достатню міцність (robust) у визначенні компетенції, і що система оцінювання є всеосяжною, тобто охоплює увесь спектр обов’язкових компетенцій студента;
- чіткі правила та ефективні процеси, що направлені на процес апеляції студента щодо результатів оцінювання;

Критерій 4: оцінювання – предмет суворого та постійного процесу контролю якості:

- чітке та тривале внутрішнє оцінювання та контроль якості;
- процес зовнішнього розгляду системи оцінювання;
- навчальний заклад має сприймати та враховувати конструктивні поради зовнішніх оцінюючих органів;
- цілеспрямована програма вишу з тренування науково-педагогічного складу з оцінювання студентів та регулярні заплановані заходи для відповідного розвитку кадрів;
- відповідна та доступна система експертизи оцінювання самим вищим навчальним закладом.

Критерій 5: система оцінювання у вищому навчальному закладі демонструє схильність до постійних інновацій та ученої активності:

- поширення інновацій та внесок у покращення оцінювання на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

Моніторингове дослідження якості медичної освіти, яке проводиться Генеральною медичною радою (General Medical Council, GMC) у Великій

Британії. General Medical Council (GMC) є незалежним атестаційним центром для лікарів Великої Британії. Був створений у 1858 році як центральна рада з питань медичної освіти і регулювання якості підготовки лікарів. В 1995 році GMC опублікувала перше видання стандартів щодо вимог до підготовки лікарів до якісної медичної практики; діюче видання стандартів опубліковано у 2013 році [7].

Сьогодні GMC відповідальна за всі етапи медичної освіти та лікарської практики, від початку навчання до виходу на пенсію. Для іноземних студентів GMC проводить об'єктивне структуроване стандартизоване тестування та клінічне оцінювання – тест PLAB 1 та PLAB 2 [8].

Крім того, GMC проводить моніторингові дослідження та готує національні звіти щодо медичної освіти та навчання. Наприклад, за останні 3 роки було підготовлено 2 аналітичні звіти за результатами проведеного GMC моніторингового дослідження медичної освіти Північної Ірландії (2016–2017) та Шотландії (2018) [9, 10]. В основу цих досліджень покладено стандарти Promoting excellence: standards for medical education and training. Ці стандарти охоплюють такі п'ять аспектів, як:

1. Навчальне середовище.
2. Управління навчанням.
3. Підтримка студентів.
4. Підтримка викладачів.
5. Розробка та запровадження навчальних планів та форм оцінювання.

Головними аспектами проведених моніторингових досліджень є розвиток навчальних планів та форм оцінювання. За результатами останніх медичні школи готують рекомендації з удосконалення підготовки майбутніх лікарів з чітким визначенням рівнів досягнення встановлених показників якості [11].

Фонд розвитку міжнародної медичної освіти та досліджень (Foundation for Advancement of International Medical Education and Research, FAIMER). Це неприбутковий фонд, пов'язаний із покращенням здоров'я у всьому світі шляхом досліджень освіти. FAIMER було засновано у 2000 році ECFMG, у співробітництві з якою фонд сприяє удосконаленню міжнародної медичної освіти.

FAIMER концентрує свої зусилля на країнах із низькими прибутками (low-income regions) в Азії, Африці та Латинській Америці. Фокус робиться на таких основних трьох напрямках, як: 1) розвиток науково-педагогічного складу (faculty development);

2) цільові дослідження, що інформують кадрові ресурси охорони здоров'я стосовно теорій і практик; 3) розвиток даних, що просувають прийняття рішень стосовно покращення якості освіти.

FAIMER бере участь у глобальному діалозі з покращення медичної освіти у всьому світі. Фонд постійно прагне до співробітництва з широким колом партнерів – місцевих експертів, з якими можна обмінюватися досвідом та вивчати шляхи найкращого забезпечення потреб суспільства [12].

Основна активність спрямована на:

1. Створення освітніх можливостей для освітян у медичній галузі – обмін знаннями, збір нових методик викладання та оцінювання.

2. Визначення устрою та поширення знань щодо зв'язку між медичною освітою та наданням медичної допомоги; вплив медичних кадрів та тема міграції у функціонуванні систем охорони здоров'я, а саме:

- a) міжнародна міграція лікарів;
- b) проблеми медичних кадрів;
- c) міжнародні медичні освітні програми.

FAIMER розробляє та веде дослідження, сфокусовані на міжнародній медичній освіті, включно з медичними вишами та їх випускниками; міжнародній акредитації; ліцензуванні та процесі сертифікації. Ці дослідження часто проводяться в співробітництві з іншими інституціями та дослідниками і мають на меті інформування посадовців у владних структурах, академії та різноманітні інші організації, що зацікавлені [13].

3. Розвиток інформаційних даних, спрямованих на роз'яснення систем медичної освіти по всьому світу сьогодні, та як вони мають виглядати завтра.

Зупинимося на 2-му пункті діяльності FAIMER. FAIMER докладає зусиль, аби краще розуміти освітні процеси в різних куточках світу шляхом їх вивчення. Вони збирають загальну описову інформацію про навчальні заклади та їх навчальні плани (curricular information). Крім того, фонд надсилає опитування до міністерств охорони здоров'я та освіти з метою підтвердження зібраних даних. Уся ця інформація використовується з метою оновлення даних у Всесвітньому довіднику медичних шкіл (World Directory of Medical Schools).

На додачу до цієї інформації, що наведена вище, FAIMER включає у свій опитувальник такі питання: вимоги до абітурієнтів при вступі до вищого навчального закладу, акредитаційний процес, критерії медичного ліцензування. Результати подібних опитувань допомагають у створенні інформаційної

бази з контролю якості освіти у різноманітних країнах світу – Directory of Organizations that Recognize/Accredit Medical Schools (DORA). Цей довідник містить актуальну інформацію щодо процесів контролю якості у різних країнах: тривалість та рівні акредитації, стандарти, процес оцінювання, результати акредитації, опис організації з акредитування [14].

У багатьох країнах функцію контролю якості виконують окремі організації. Незважаючи на їх велику кількість, статус міжнародного визнання мають одиниці.

Міжнародне дослідження додипломної медичної освіти в паліативній медицині. Дослідження проводилось у 2000 році методом анкетування. Анкети з 9-ма пунктами було надіслано “деканам з медицини” (Deans of Medicine) усіх 16 канадських медичних шкіл, усіх 30 медичних шкіл Великої Британії, вибірково відібраних 58 медичних шкіл США та 71 вибірково відібраної медичної школи Західної Європи (Франція, Німеччина, Італія, Греція, Іспанія, Португалія та країни Скандинавії).

У дослідженні враховували такі демографічні дані: 1) назву медичної школи/університету; 2) середню кількість випускників за останні 2–3 роки; 3) форму власності ЗВО (державна або приватна); 4) яку віру сповідують студенти (якщо власність приватна); 5) тривалість додипломної медичної освіти.

Метою дослідження було виявлення доступності такої освіти та визначення основних характеристик додипломної медичної освіти з паліативної медицини у різних країнах світу.

Після дослідження було зроблено висновки щодо країн, де відсоток обов’язкових ротацій є найвищим. Такою країною виявилася Велика Британія, що не викликало здивування, оскільки сучасний розвиток хоспісів започатковано саме у цій країні. У кожній з трьох груп країн (Північна Америка, Велика Британія та Західна Європа) більше половини вишів проводять лекції з паліативної медицини, хоча кількість годин, присвячених цій темі, не дуже велика (4–6 годин). Понад 1/3 вишів з усієї вибірки використовували інші методи оцінювання, такі, як OSCE, огляд клінічного випадку (case report) та презентації. Найбільшу стурбованість викликала обмежена кількість посад викладачів з паліативної медицини. Виявлено одну з основних проблем: в усіх університетах, в середньому, була 1 посада викладача. Для розвитку та вдосконалення медичної

освіти з паліативної допомоги у вишах має бути критична маса викладачів, зокрема, з метою створення та застосування на практиці обов’язкових ротацій, які не можуть зайняти своє місце у навчальній програмі через її перенасичення [15].

Сучасна практика порядку гарантування якості (Quality Assurance Scheme, QAS) у різних медичних коледжах Бангладеш. У Бангладеш стандарти медичної освіти та практики усіх додипломних закладів вищої медичної освіти перебувають під контролем та регулюються Медичною і стоматологічною радою Бангладеш (Bangladesh Medical and Dental Council, BM&DC). Центр медичної освіти (Centre for Medical Education, CME) функціонує як секретаріат Порядку гарантування якості (QAS) у співробітництві з керівництвом з медичної освіти генерального директорату охорони здоров’я (Director of Medical Education of Director General of Health Services), Медичною і стоматологічною радою Бангладеш (BM&DC), Міністерством охорони здоров’я та сім’ї (Ministry of Health and Family Welfare, MOHFW), університетами, Всесвітньою організацією охорони здоров’я (ВООЗ), Міжнародною асоціацією медичної освіти (АМЕЕ).

Дослідження являє собою описовий тип методу зрізів (descriptive type of cross sectional study), що проводився з метою оцінити поточний стан забезпечення якості у різних державних та приватних медичних ЗВО Бангладеш. Популяція дослідження складалася з керівництва вищих медичних закладів та студентів. За допомогою методу достовірної вибірки (convenience sampling method) було зібрано інформацію від 13 ректорів/академічних координаторів та 760 студентів різних курсів навчання за допомогою: 1) самостійного виконання керівництвом вишів напівформалізованого опитування (self-administered semi structured questionnaire); 2) опитувальника для студентів з 5 пунктами за шкалою Лікерта (повністю не згоден, не згоден, дещо посередині, згоден, повністю згоден). Якість дослідження була забезпечена пре-тестом опитувальника за межами сфери дослідження. Після важливих відгуків опитувальника були доопрацьовані [16].

Використання тесту IFOM, розробленого Національною радою медичних екзаменаторів (National Board of Medical Examiners, NBME). National Board of Medical Examiners (NBME) проводить міжнародні дослідження та екзамени з метою оцінки рівня компетентності і навчальних

досягнень медичних працівників у всьому світі. З цією метою NBME розробив міжнародну екзаменаційну програму International Foundations of Medicine (IFOM), яка включає іспити з фундаментальних (IFOM BSE) та клінічних наук (IFOM CSE). Ці іспити проводять з метою визначення базових знань іноземних студентів медичних шкіл та їх випускників [17].

У тих країнах, в яких немає ліцензійних або кваліфікаційних державних іспитів, що проводяться національними агестаційними центрами, медичні школи можуть використовувати IFOM як випускний іспит із медичної школи, як вступний іспит до інтернатури та резидентури та як підготовчий іспит для складання USMLE Step 1 та Step 2.

За період з 2012 по 2017 рік для порівняння результатів екзаменованих були сформовані референтні групи (International Comparison Group, ICG). ICG для IFOM BSE становить 3556 студентів зі США (23,5 %), Азії, включаючи Близький Схід (37,0 %), Європи (19,7 %) та Океанії (19,7 %).

ICG для IFOM CSE становить 7596 студентів із США (25,2 %), Азії, включаючи Близький Схід (14,3 %), Європи (34,2 %) і Океанії (26,3 %) [18].

Слід зазначити, що у 2017 році в Україні іспит IFOM CSE склали 2831 студент-випускник з використанням паперової бланкової форми українською мовою та 106 студентів-випускників у комп'ютерному веб-форматі англійською мовою [19].

Основні переваги, які надає використання іспиту IFOM:

1. Можливість провести порівняльний аналіз результатів екзаменованого з учасниками різних країн.

2. Оцінити знання студентом “міжнародної” медицини.

3. Вивести орієнтовний результат тестування Step 1 та Step 2, що є важливим елементом у підготовці до цих іспитів.

Висновки. Міжнародна практика оперує різними формами міжнародного моніторингового дослідження. За результатами проведеного пошуку та аналізу можна констатувати:

1. Відсутність єдиного універсального інструменту здійснення міжнародного моніторингового дослідження.

2. Наявність різних інструментів міжнародного моніторингового дослідження залежно від мети дослідження та інших вказаних вище ключових понять.

3. Проведення Міжнародного моніторингового дослідження якості вищої медичної освіти з використанням лише існуючого стандартизованого тесту будь-якої іноземної агенції з оцінки якості рівня знань майбутніх лікарів є недостатнім, оскільки він виконує лише одну функцію – оцінювання, що не вичерпує та не вирішує завдань інших функцій, які повинно включати ММД.

Список літератури

1. WHO Guidelines for Quality Assurance of Basic Medical Education in the Western Pacific Region. – URL : http://www.wpro.who.int/publications/docs/Guidelines_Quality_Assurance.pdf.

2. The Association for Medical Education in Europe (AMEE). – URL : <https://amee.org/home>.

3. The ASPIRE initiative. International Recognition of Excellence in Education. – URL : <https://www.aspire-to-excellence.org/>.

4. The ASPIRE initiative. Areas of Excellence to be Recognised. – URL : <https://www.aspire-to-excellence.org/Areas+of+Excellence/>.

5. Criteria – ASPIRE Recognition of Excellence in Simulation in a Medical, Dental and Veterinary School – October 2017.pdf. – URL : <https://www.aspire-to-excellence.org/downloads/1342/Criteria%20-%20ASPIRE%20Recognition%20of%20Excellence%20in%20Simulation%20>

[in%20a%20Medical,%20Dental%20and%20Veterinary%20School%20%E2%80%93%20October%202017.pdf](https://www.aspire-to-excellence.org/downloads/1332/ASPIRE%20Assessment%20Criteria%20Oct%202017.pdf).

6. Aspire Assessment Criteria Oct 2017.pdf – URL : <https://www.aspire-to-excellence.org/downloads/1332/ASPIRE%20Assessment%20Criteria%20Oct%202017.pdf>.

7. General Medical Council. Our history. – URL : <https://www.gmc-uk.org/about/who-we-are/our-history>.

8. General Medical Council. A guide to the PLAB test. – URL : <https://www.gmc-uk.org/registration-and-licensing/join-the-register/plab/a-guide-to-the-plab-test>.

9. National review of medical education and training in Northern Ireland:2016–17.pdf. – URL : https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/ni-national-report-2017-v1-final_pdf-72317324.pdf.

10. National review of medical education and training in Scotland: 2017–18.pdf. – URL : https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/promoting-excellence-standards-for-medical-education-and-training-0715_pdf-61939165.pdf.

11. Promoting excellence: standards for medical education and training.pdf. – Available from : https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/promoting-excellence-standards-for-medical-education-and-training-0715_pdf-61939165.pdf.

12. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. About us. – URL : <https://www.faimer.org/about.html>.

13. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. Research. – URL : <https://www.faimer.org/research/index.html>.

14. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. International Medical Education Programs. – URL : <https://www.faimer.org/research/programs.html>.

15. Oneschuk D. An International Survey of Undergraduate Medical Education in Palliative Medicine / D. Oneschuk, J. Hanson, E. Bruera // U.S. Cancer Pain Relief Committee. Published by Elsevier Inc. – 2000. – No. 20 (5). – P. 174–179.

16. Halder B. B. Current Practice of Quality Assurance Scheme (QAS) in Different Medical Colleges of Bangladesh / B. B. Halder, I. Khan // Bangladesh Journal of Medical Education. – 2015. – No. 6 (1). – P. 2–7.

17. The International Foundations of Medicine (IFOM). – URL : <https://www.nbme.org/ifom/>.

18. International Foundations of Medicine Program Guide. – URL : <https://www.nbme.org/ifom/>.

19. Центр тестування 2017. Підсумки. – URL : <https://www.testcentr.org.ua/reports/Report-TB-2017.pdf>.

References

1. WHO Guidelines for Quality Assurance of Basic Medical Education in the Western Pacific Region. – Available from: http://www.wpro.who.int/publications/docs/Guidelines_Quality_Assurance.pdf.

2. The Association for Medical Education in Europe (AMEE). – Available from: <https://amee.org/home>.

3. The ASPIRE initiative. International Recognition of Excellence in Education. – Available from: <https://www.aspire-to-excellence.org/>.

4. The ASPIRE initiative. Areas of Excellence to be Recognised. – Available from: <https://www.aspire-to-excellence.org/Areas+of+Excellence/>.

5. Criteria – ASPIRE Recognition of Excellence in Simulation in a Medical, Dental and Veterinary School – October 2017.pdf – Available from: <https://www.aspire-to-excellence.org/downloads/1342/Criteria%20-%20ASPIRE%20Recognition%20of%20Excellence%20in%20Simulation%20in%20a%20Medical,%20Dental%20and%20Veterinary%20School%20%E2%80%93%20October%202017.pdf>.

6. Aspire Assessment Criteria Oct 2017.pdf – Available from: <https://www.aspire-to-excellence.org/downloads/1332/ASPIRE%20Assessment%20Criteria%20Oct%202017.pdf>.

7. General Medical Council. Our history. – Available from: <https://www.gmc-uk.org/about/who-we-are/our-history>.

8. General Medical Council. A guide to the PLAB test. – Available from: <https://www.gmc-uk.org/registration-and-licensing/join-the-register/plab/a-guide-to-the-plab-test>.

9. National review of medical education and training in Northern Ireland: 2016–17.pdf – Available from: https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/ni-national-report-2017-v1-final_pdf-72317324.pdf.

10. National review of medical education and training in Scotland: 2017–18.pdf – Available from: https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/promoting-excellence-standards-for-medical-education-and-training-0715_pdf-61939165.pdf.

11. Promoting excellence: standards for medical education and training.pdf – Available from: https://www.gmc-uk.org/-/media/documents/promoting-excellence-standards-for-medical-education-and-training-0715_pdf-61939165.pdf.

12. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. About us. – Available from: <https://www.faimer.org/about.html>.

13. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. Research. – Available from: <https://www.faimer.org/research/index.html>.

14. Foundation for Advancement of International Medical Education and Research. International Medical Education Programs. – Available from: <https://www.faimer.org/research/programs.html>.

15. Oneschuk, D., Hanson, J., Bruera, E. (2000). *An International Survey of Undergraduate Medical Education in Palliative Medicine*. U.S. Cancer Pain Relief Committee. Published by Elsevier Inc., 20 (5), 174-179.

16. Halder, B. B., Khan, I. (2005). Current Practice of Quality Assurance Scheme (QAS) in Different Medical Colleges of Bangladesh. *Bangladesh Journal of Medical Education*, 6 (1), 2-7.

17. The International Foundations of Medicine (IFOM). – Available from: <https://www.nbme.org/ifom/>.

18. International Foundations of Medicine Program Guide. – URL: <https://www.nbme.org/ifom/>.

19. Tsentr testuvannia 2017. Pidsumky. – Available from: <https://www.testcentr.org.ua/reports/Report-TB-2017.pdf>.

Отримано 26.04.18

Електронна адреса для листування: lesia.voitenko@gmail.com